

Förbandsbesöksrapport

Upplands flygflottilj (F 16)

8 november 2022

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem före detta värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem före detta värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntrar vi även andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden. Pliktrådet strävar efter att bidra till att förbanden kan utbilda starka krigsförband.

Rapporten utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Denna rapport delges berörd LMA via Pliktrådet, samt relevanta funktion inom Försvarsmakten genom VIDAR. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges media, riksdagen och Regeringskansliet.

Pliktrådets besökare:

Hoa Sjöholm

Hampus Gillström

Innehållsförteckning

Information om förbundet.....	3
Spontana intryck.....	3
Organisation.....	3
Arbetsmiljö och säkerhet.....	3
Fysisk belastning	3
Psyisk hälsa	3
Försvarshälsan	4
Attityder och jargong.....	4
Utrustning	4
Avbruten utbildning.....	4
Resor	4
Boendemiljö och vistelseutrymmen.....	4
Hållbarhet	5
Medinflytande	5
Information och mönstring.....	5
Meningsfull fritid	5
Soldathem	5
Avslutning	6

Information om förbandet

F 16 tillhör Uppsala garnison och delar således område med FMUndSäkC. Flygflottiljen och ligger ungefär 20 min utanför Uppsala C. Uppsala garnison har en lång historia av värnpliktsutbildning men fram till 2020/2021 skötte Luftstridsskolan (LSS) värnpliktsutbildningen. Idag är det F 16 som utbildar efter att ha blivit återinrättat under 2021.

Spontana intryck

Av det som under dagen har framkommit lämnar Pliktrådet F 16 med intryck som övergripande är goda. Förbandsledningen och befälslaget på grundutbildningskompaniet (GU Komp.) lyfter den infrastrukturella problematiken som mest oroande inför väntande expansion av förbandet. För att kunna bibehålla kvalitativ värnpliktsutbildning behöver först det praktiska som kaserner, fordon, personlig materiel och utbildade befäl finnas. Därutöver är det också viktigt att medinflytandet fungerar på alla nivåer vilket inleds genom plutonens timme. Vidare upplever vi oss väl bemötta på förbandet och uppskattar planeringen i sin helhet.

Organisation

Upplands flygflottilj har kapacitet för att utbilda 150st värnpliktiga. I år ryckte det in 149 st varav ungefär fyra femtedelar var män. De värnpliktiga är uppdelade på tre, relativt stora, plutoner med ca 40 - 50/pluton. Till respektive hör ett par utbildningsbefäl samt GGS/K- och BFA-anställda som håller i vissa utbildningspass.

Arbetsmiljö och säkerhet

Under besöket framkom framförallt att de värnpliktigas boendekasern samt fordon tillhörande GU Komp. håller en oroväckande låg standard ur ett verksamhets säkert liksom trivselrelaterat perspektiv. Detta är förbandsledningen högst medveten om och något de löser kortsiktigt genom att privat hyra in fordon för verksamhetsmedel. Detta borde inte behövas för att förbandsledningen ska känna sig trygg när hjulburen verksamhet råder för de värnpliktiga.

Fysisk belastning

Under besöket uppkom inget avvikande eller alarmerande kring den fysiska belastningen hos de värnpliktiga. Enligt sjukgymnast och sjukvårdare ur Försvvarshälsan följer antalet besök normalkurvan som de brukar se sedan statistik började föras 2018.

Pliktrådet uppmärksammar dock att många döljer sina skador som de ännu inte tycker är värda att kolla upp. Detta på grund av rädslan att missa viktig utbildning. Ett sådant mönster har Pliktrådet uppmärksammat på andra GU-förband och det är viktigt att inte mörka skador eller sjukdomssymptom för länge. Detta kan i slutändan leda till värre konsekvenser än vad som initialt hade kunnat vara nödvändigt.

Psykisk hälsa

På förbandet har de haft en stor andel avskrivningar på grund av psykisk ohälsa. Slutsatsen som dragits är att samtliga hade problemen redan innan de ryckte in. De värnpliktiga har tillgång till mycket samtalsstöd i form av både personalvårdskonsulent, som har samma uppgifter som en värnpliktskonsulent, samt av Försvvarshälsans två psykologer. Personalvårdskonsumenten och Försvvarshälsan uppger att de har besök frekvent, de märker att behov finns.

Försvarshälsan

Pliktrådet träffade en läkare, en sjuksköterska, en sjukgymnast och förbandets personalvårdskonsulent

Intrycken vi fick av mötet med ovan nämnda funktioner är goda. Det tycks vara lätt att få besökstid och personalvårdskonsulenten har även regelbundna drop-in tider på måndagskvällar för de som vill bolla tankar. Denna möjlighet uttrycks användas frekvent. Därutöver har F 16 från och med i år infört att konsulenten delat ut broschyrer där telefonnummer till vederbörande inkluderas. Alltså kan man som värnpliktig få samtalsstöd utan att anhölla om det hos ett befäl.

Attityder och jargong

Under Pliktrådets besök uppdagades att det tidigare funnits ett fall där jargongen inte var bra. Detta hade senare tagits upp och behandlats av förbandet på ett bra sätt enligt både ledning och värnpliktiga. De förtroendevalda att det för närvarande inte upplever något problem med jargongen. Däremot har det skapats irritation i samband med städning och användning av exempelvis toaletter och våtutrymmen. I övrigt lyfte några av de förtroendevalda den goda sammanhållningen som skapats sedan inryck. Det är en sådan jargong som man vill ska frodas på regementet.

Utrustning

På förbandet identifierades såväl personlig utrustning likt fordon och vapen som undermålig utrustning. De håller helt enkelt inte håller måttet för den verksamheten som bedrivs vilket bekymrar både de värnpliktiga själva, befälen och Pliktrådet. Förbandets fordon är så pass dåliga att instruktörer numera räknar med att bärga åtminstone ett fordon vid användning. Vad gäller vapentypen AK5C vittnar en av plutoncheferna att hen inom loppet av en vecka har varit tvungen att utfärda skjutsförbud på tre vapen.

Kvinnorna upplever att den tilldelade trosan inte är bekväm. Det finns inte tillräckligt med kalsonger på förrådet för att de ska kunna byta till kalsonger som generellt fungerar bättre än trosorna. Pliktrådet får av ett plutonsbefäl höra att anmärkningsvärt få klagomål på utrustning har kommit upp, men att det förmodligen beror på att de inte hunnit känna av än, och reflektera över att det sitter dåligt.

Avbruten utbildning

På F 16 har än så länge tio personer avbrutit sin utbildning varav en inte ens dök upp vid dagen för utbildningsstart. Majoriteten av avbrotten har skett på psykiska grunder.

Resor

I samtalen som hölls med de värnpliktiga uppkom ingen anmärkningsvärd avvikelser eller rutin kring resebokningar.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

Boendemiljön för de värnpliktiga är under all kritik och oroar både Pliktrådet och F 16. Samtliga vi pratar med under dagen kan intyga på att ventilationen är väldigt dålig. Vi får veta att logementen är anpassade för tio personer men på grund av den dåliga ventilationen får det bo max sex personer i varje rum. F 16 har dock fått godkänt att göra avsteg från maxantalet och därför bor för närvarande

åtta stycken i varje logement. Vidare är även våtutrymmen undermåliga, där Pliktrådet samt befälslagen, med stöttning av förbandsledning ser ett stort behov av renovering.

Infrastrukturen är ett stort problem på F 16, Pliktrådet uppmärksammade att vårdmöjligheterna var väldigt dåliga för de värnpliktiga. I vårdlokalen som fanns, hade de tillgång till 5 stycken vapenvårdsbord. Dessa ska alltså räcka till 140 värnpliktiga. Någon tälttorkslokal fanns heller inte utan de hängdes upp i samma lokal som vapen vårdades.

Hållbarhet

Pliktrådet uppmärksammade inget specifikt hållbarhetsarbete hos F 16 men uppmanar förbundet att hålla verksamheten så miljömedveten som möjligt.

Medinflytande

Medinflytandet uppfattades av pliktrådet som fungerande. Förtroendeperson och nätverk värnpliktig kvinna-representant kände att de hade bra koll på sin uppgift. Däremot uppfattade Pliktrådet att skyddsassistenterna hade fått mothugg när de utförde, vad de ansåg vara deras uppgift. Ett exempel var när de avvikelserapporterade våtutrymmena. Plutonchefen ansåg då inte att det var skyddsassistentens jobb. Pliktrådet delar inte chefens åsikt utan anser att det är skyddsassistenternas uppgift i allra högsta grad.

Information och mönstring

Pliktrådet uppfattade att de värnpliktiga uppfattade utbildningen som de hade tänkt sig.

I diskussion med plutonsbefäl påtalas en oro kring värnpliktigas psykiska mående. De önskar att fler som har psykiska besvär redan innan inryck uppmärksammas hos Plikt- och prövningsverket, och att de då inte blir inskrivna hos Försvarsmakten.

Meningsfull fritid

Då F 16 ligger centralt i Uppsala har de värnpliktiga har många bra alternativ under de lediga tiderna.

Pliktrådet uppmärksammar att de värnpliktiga har ute övergripande veckoschema på samtliga plutoner men att de inte har ute någon stomplan för året hos en pluton. Pliktrådet uppmanar förbundet att se till så de värnpliktiga vet om när de har lediga perioder för att kunna få en så bra fritid som möjligt.

Soldathem

För dagens förbandsbesök var inget hos soldathemmet schemalagt. Däremot råkade föreståndaren vara på plats under dagen och Pliktrådet fick lite taltid med honom. Det är tydligt att Uppsala soldathem besöks frekvent av värnpliktiga från både F 16 och FMUndSäkC. Det fungerar i praktiken som ett stort dagrum och blir en naturlig samlingsplats i och med att kvällsfikat serveras hos soldathemmet. Föreningen har generösa öppettider och ett stort utbud av aktiviteter såsom soffgrupper, ett stort bibliotek, brädspel, TV med chromecast, biljardbord och dart.

Avslutning

Med denna rapport vill Plikträdet tacka för ett väl planerat besök! Från vår sida upplevdes mottagandet som transparent, samarbetsvilligt och framåttänkande. Vi ser fram emot ett gott samarbete och nästkommande besök i vår.

Tack för ett givande besök,

Hoa Sjöholm
070-848 56 91

Hampus Gillström
070-848 59 91

www.piktradet.se
info@pliktradet.se